

VLAAMS BELEIDSPLAN INTEGRALE JEUGDHULP 2008 - 2012

Inhoudstafel Vlaams beleidsplan 2008-2012

Visie Integrale Jeugdhulp	3
1. SITUERING	4
1.1. Positionering en proces van opmaak	4
1.2. Beleidskader	5
Juridisch kader	5
Structuren	5
Voorwaardenscheppend kader	6
1.3. Prioriteiten, rapportage en evaluatie	6
2. VLAAMS ACTIEPLAN	8
2.1. Inleiding	8
2.2. Cliëntgerichte doelstellingen en acties	10
1. IJH verbetert de toegankelijkheid van de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp en de crisisjeugdhulp, zodat de cliënt sneller gepaste hulp vindt en krijgt	10
2. IJH ondersteunt hulpverleners in het omgaan met “verontrustende situaties” zodat zij de meest aangewezen hulp inzetten	12
3. De toegankelijkheid van de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp verbetert	13
4. De coördinatie en de continuïteit in de jeugdhulp verbetert, zodat de garantie op jeugdhulp voor de cliënt toeneemt	14
5. De mogelijkheden tot afstemming tussen vraag en aanbod in de jeugdhulp nemen toe ...	15
6. Er is een cliëntgerichte en kwaliteitsvolle ethisch-deontologische praktijk voor samenwerking in de jeugdhulp	18
2.3. Ondersteunende doelstellingen en acties	19
7. IJH voert een (cliënt)participatief beleid	19
8. IJH communiceert kwaliteitsvol naar haar partners	20

9. IJH stimuleert een inclusief en intersectoraal beleid 21
10. IJH ondersteunt de implementatie van het decreet rechtspositie van de minderjarige 24

Lijst van de bijlagen

Visie Integrale Jeugdhulp

Integrale Jeugdhulp (IJH) heeft als missie de ontplooiingskansen van minderjarigen, hun ouders, hun opvoedingsverantwoordelijken en de betrokken personen uit hun leefomgeving te vrijwaren en hun welzijn en gezondheid te bevorderen. Ze draagt bij tot een zo volledig mogelijke integratie van minderjarigen in de maatschappij. Ze beoogt zorg op maat te bieden.

Integrale Jeugdhulp doet dit door middel van sectoroverschrijdende samenwerking en intersectorale afstemming tussen het aanbod van het Agentschap Kind en Gezin, het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, het Agentschap Jongerenwelzijn, de Centra voor Algemeen Welzijnswerk en de Centra voor Integrale Gezinszorg van het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg van het Agentschap Zorg en Gezondheid en de Centra voor Leerlingenbegeleiding van het departement Onderwijs en Vorming.

Integrale Jeugdhulp gaat daarbij uit van de volgende waarden en principes:

- . toegankelijkheid: de jeugdhulp is maximaal bekend, bereikbaar, beschikbaar, begrijpbaar en betaalbaar;*
- . vraaggerichtheid: de jeugdhulp vertrekt van en sluit maximaal aan bij de vraag en/of de behoefte van de personen tot wie zij zich richt;*
- . subsidiariteit: wanneer meerdere vormen van jeugdhulp gelijkwaardig aan een jeugdhulpvraag of jeugdhulpbehoefte kunnen beantwoorden, wordt de minst ingrijpende vorm van jeugdhulp aangeboden;*
- . participatie: de jeugdhulp voltrekt zich in dialoog en in volwaardig partnerschap met de personen tot wie de jeugdhulp zich richt;*
- . acceptatie: met uitzondering van de gerechtelijke jeugdhulp kan de jeugdhulp slechts worden verleend met instemming van de personen tot wie zij zich richt;*
- . emancipatie: de jeugdhulp verhoogt de kennis en vaardigheden bij de personen tot wie de jeugdhulp zich richt, zodat het zelfstandig handelen van deze personen gestimuleerd wordt.*

1.1 Positionering en proces van opmaak

Het decreet betreffende de Integrale Jeugdhulp van 7 mei 2004 bevat de opdracht om een Vlaams beleidsplan op te maken. Dat plan zet de bakens uit voor de periode van 2008 tot 2012 en zal ter bijsturing in 2010 geëvalueerd worden.

De kernelementen van het concept Integrale Jeugdhulp zijn netwerkvorming, differentiatie en flexibilisering van de hulp, modulering en onderscheid van het hulpaanbod, het realiseren van continuïteit in de hulp, het realiseren van cliënt- en vraaggerichtheid en het garanderen dat jongeren met een nood aan meer ingrijpende hulp ook de meest gepaste hulp krijgen. Het zijn deze elementen die in de strategische doelstellingen van het voorliggende beleidsplan zijn uitgewerkt. Hun realisatie moet zorgen voor een kwaliteitstoename van de jeugdhulp.

De strategische doelstellingen en de eraan gelinkte operationele doelstellingen en acties bieden een antwoord op de probleemstelling van de maatschappelijke beleidsnota Bijzondere Jeugdzorg van het Vlaamse Parlement van 1998 die aan de basis ligt van Integrale Jeugdhulp. De maatschappelijke beleidsnota signaleerde immers een verkokering van de jeugdhulp in Vlaanderen, een jeugdhulp die ondoorzichtig is voor minderjarigen, ouders/opvoedingsverantwoordelijken en hulpverleners, onvoldoende afgestemde jeugdhulpverlening, en sectorale regelgeving die flexibilisering van de hulpverlening in functie van vraaggerichtheid in de weg staat.

Het Vlaamse beleidsplan vindt zijn basis in de regioplannen van de zes regio's Integrale Jeugdhulp die begin oktober 2007 bij het Managementcomité Integrale Jeugdhulp werden ingediend. Uit deze regioplannen¹ werden zowel de adviezen aan het Managementcomité als de regionale acties met een Vlaamse dimensie geselecteerd. Daarnaast worden in het beleidsplan ook thema's opgenomen die niet in de regioplannen vermeld worden, maar die toch relevant zijn voor het Integrale Jeugdhulpbeleid van de toekomst. Zo zijn ook het "convenant voor de realisatie van intersectorale samenwerking in het kader van de Integrale Jeugdhulp 2007-2009"² en de essentiële beleidslijnen modulering en onderscheid, het decreet rechtspositie van de minderjarige in de Integrale Jeugdhulp en de intersectorale toegangspoort in dit plan opgenomen.

De redactie van het Vlaamse beleidsplan was in handen van een kerngroep bestaande uit medewerkers van het team Integrale Jeugdhulp en een beleidscoördinator, allen deel uitmakend van de afdeling beleidsontwikkeling van het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Hiernaast werd een leescomité geïnstalleerd bestaande uit medewerkers van de verschillende betrokken sectorale administraties. De opdracht van het comité was om input te geven vanuit die sectorale realiteit: opportuïteiten, moeilijkheden, accenten en mogelijke engagementen.

Na de redactie van het beleidsplan door de kerngroep werd een eerste versie ter goedkeuring voorgelegd aan het Managementcomité Integrale Jeugdhulp. Vervolgens werd het plan gepresenteerd aan de Adviesraad Integrale Jeugdhulp. Het door de Adviesraad geformuleerde advies is als bijlage toegevoegd³. Na dit advies volgde opnieuw een lezing en goedkeuring door het Managementcomité in functie van de voorlegging aan de Vlaamse Regering en de betrokken ministers. Tenslotte werd het Vlaamse beleidsplan op 17 oktober 2008 door de Vlaamse Regering goedgekeurd.

¹ Regioplannen Integrale Jeugdhulp, Regionale Stuurgroepen van de regio Antwerpen, Brussel, Vlaams-Brabant, Limburg, West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen, 31 oktober 2007. De regioplannen zijn te raadplegen op de website van Integrale Jeugdhulp: www.wvg.vlaanderen.be/jeugdhulp/

² Bijlage 1: Convenant Integrale Jeugdhulp, 31 oktober 2007. Het is een afsprakenkader voor de volgende twee jaar, ondertekend door de bevoegde ministers en leidend ambtenaren. Het convenant legt (inter)sectorale engagementen vast voor de netwerken Rechtstreeks Toegankelijke Jeugdhulp, de hulpprogramma's crisisjeugdhulp en het gebruik van het 'instrument verontrustende opvoedingssituaties'. Ze verbindt ook de regionale en Vlaamse beleidsplanning en ze beperkt het vergaderimpact dat vasthangt aan het implementeren van de integrale jeugdhulp. Het convenant concretiseert met andere woorden in welke mate en op welke manier de agentschappen via de instrumenten die integrale jeugdhulp installeert bijdragen tot het realiseren van cliëntgerichte jeugdhulpverlening.

³ Bijlage 2: Advies van de Adviesraad Integrale Jeugdhulp m.b.t. Ontwerp Vlaams beleidsplan Integrale jeugdhulp 2008-2012

1.2. Beleidskader

Juridisch kader

Op 7 mei 2004 zijn twee decreten goedgekeurd die de uitgangspunten en de instrumenten van Integrale Jeugdhulp vastleggen. Respectievelijk het decreet betreffende de Integrale Jeugdhulp en het decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de Integrale Jeugdhulp werden door het parlement goedgekeurd. Zij vormen het regelgevende kader dat sinds het najaar van 2004 de toepassing van de Integrale Jeugdhulp over heel Vlaanderen bepaalt.

Naast de twee basisdecreten die Integrale Jeugdhulp vormgeven, zijn er twee uitvoeringsbesluiten goedgekeurd. Enerzijds het besluit van de Vlaamse Regering van 11 juni 2004 tot afbakening van het toepassingsgebied van de Integrale Jeugdhulp en van de regio's Integrale Jeugdhulp en tot regeling van de beleidsafstemming Integrale Jeugdhulp. Anderzijds het besluit van de Vlaamse Regering van 9 december 2005 betreffende de modulering en de netwerken Rechtstreeks Toegankelijke Jeugdhulpverlening en crisisjeugdhulpverlening in het raam van de Integrale Jeugdhulp.

Wat betreft de opdracht van Integrale Jeugdhulp om tot beleidsplanning te komen, bepaalt het decreet betreffende de Integrale Jeugdhulp in artikel 38 dat volgende plannen worden opgesteld;

- 1° een Vlaams beleidsplan Integrale Jeugdhulp voor de Vlaamse Gemeenschap;
- 2° een Regioplan Integrale Jeugdhulp per regio.

De artikelen 39 en 40 leggen vervolgens de inhoud vast van beide plannen. Artikel 39 stelt dat het Vlaamse beleidsplan Integrale Jeugdhulp een vijfjarenplan is, dat tussentijds wordt geëvalueerd en zondig wordt bijgestuurd.

Structuren

Integrale Jeugdhulp werkt voor het uitvoeren van haar opdrachten met volgende decretaal vastgelegde structuren:

- het Managementcomité Integrale Jeugdhulp dat het Vlaamse beleid uitstippelt en dat bestaat uit de leidinggevende ambtenaren van de zes jeugdhulpsectoren. Hun opdracht houdt in: het realiseren van intersectorale afstemming en samenwerking op beleidsvlak, het opstellen van het Vlaamse beleidsplan Integrale Jeugdhulp, het goedkeuren van de regioplannen, het verlenen van advies aan de Vlaamse regering over de aanpassing van sectorale regelgeving;
- de Adviesraad Integrale Jeugdhulp die als opdracht heeft het formuleren van gemotiveerde adviezen aan de Vlaamse regering met betrekking tot het ontwikkelingsproces en de inhoudelijke beleidskeuzes van de Integrale Jeugdhulp en aan het Managementcomité over het Vlaamse beleidsplan;
- de Regionale Stuurgroepen die in de zes regio's Integrale Jeugdhulp, onder leiding van de Beleidsmedewerkers, het implementatieproces aansturen. Zij realiseren de regionale (inter)sectorale afstemming en samenwerking, zodat regionale sectorale ontwikkelingen, ook op het niveau van de jeugdhulpaanbieders, compatibel zijn met de intersectorale dynamiek in het kader van de Integrale Jeugdhulp;

Het besluit van de Vlaamse regering van 9 december 2005 richt bijkomend volgende structuur op:

- de Netwerkstuurgroepen, als sturend orgaan van een netwerk rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp of een netwerk crisisjeugdhulp.

Het besluit maakt, voor wat betreft deze netwerken, ook melding van de organisatie van intersectoraal praktijkoverleg als de manier om concreet uitvoering te geven aan de actieplannen van de netwerken.

De interne werkstructuur van het project Integrale Jeugdhulp bestaat op het Vlaamse niveau uit de projectleider en het beleidsondersteuningsteam Integrale Jeugdhulp. Op regionaal niveau wordt de Beleidsmedewerker ondersteund door een regioteam.

Om de samenwerking met de zes betrokken sectorale administraties zo efficiënt en gestructureerd mogelijk te laten verlopen, is een inter-administratieve werkgroep opgericht, met medewerkers uit de sectorale administraties enerzijds en de projectleider en het beleidsondersteuningsteam Integrale Jeugdhulp anderzijds. Deze werkgroep komt meerdere malen per jaar samen en behandelt de voornaamste actielijnen waar Integrale Jeugdhulp rond werkt.

Specifiek voor de implementatie van de intersectorale toegangspoort is er een stuurgroep toegangspoort opgericht die de voorbereidingen van de implementatie aanstuurt. Deze is samengesteld uit de leden van het Managementcomité, vertegenwoordigers van de kabinetten, medewerkers van het team Integrale Jeugdhulp en desgewenst experts.

Het organogram⁴ van het project Integrale Jeugdhulp verduidelijkt welke werkgroepen en overlegfora een plaats hebben binnen IJH en wat hun positie en rol zijn binnen het project.

Voorwaardenscheppend kader

Uit de regionale omgevingsanalyses, uitgevoerd in het kader van de regioplannen Integrale Jeugdhulp, komt het capaciteitsprobleem in een aantal hulpvormen telkens opnieuw naar voor als een belangrijke hindernis/succesfactor voor het realiseren van de doelstellingen van Integrale Jeugdhulp. Een voldoende beschikbaarheid van het aanbod is een essentiële randvoorwaarde voor het realiseren van de doelstellingen van integrale jeugdhulp in de verschillende regio's. Door de regio's wordt dan ook herhaaldelijk benadrukt dat herschikkingen alleen niet afdoende zijn om de capaciteitsproblemen in de praktijk op te vangen. Deze vaststelling wordt in het beleidsplan meegenomen door Integrale Jeugdhulp te bevestigen in zijn rol van aangever van beleidssignalen aan het Managementcomité (OD20).

1.3 Prioriteiten, rapportage en evaluatie

Het voorgelegde beleidsplan bestrijkt alle decretale opdrachten van Integrale Jeugdhulp. Dat resulteert in 10 grote beleidslijnen. Het Managementcomité én de Adviesraad Integrale Jeugdhulp stellen in dit verband dat een realistische aanpak die focust op prioriteiten noodzakelijk is. Intersectorale afstemming en sectoroverschrijdend samenwerken zijn fundamentele processen waar tal van actoren bij betrokken zijn. Dat noopt tot een efficiënt implementatieproces dat vertrekt van haalbare doelstellingen die op het terrein een meerwaarde installeren voor cliënten en voor voorzieningen. Dat vereist ook een gezamenlijk en een door IJH én de sectorale administraties gedeeld eigenaarschap van het project.

Het voorliggende beleidsplan wil méér Integrale Jeugdhulp realiseren, maar dat kan niet lukken als alles tegelijkertijd wordt aangepakt. Het zal zaak zijn "minder beter te doen"!

In die context worden van de 10 beleidslijnen de volgende 5 als prioritair naar voor geschoven. Ze staan ook in vet in de inhoudtafel:

- 1. IJH verbetert de toegankelijkheid van de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp en de crisisjeugdhulp, zodat de cliënt sneller gepaste hulp vindt en krijgt**
- 2. IJH ondersteunt hulpverleners in het omgaan met "verontrustende situaties" zodat zij de meest aangewezen hulp inzetten**
- 3. De toegankelijkheid van de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp verbetert**
- 4. De coördinatie en de continuïteit in de jeugdhulp verbetert, zodat de garantie op jeugdhulp voor de cliënt toeneemt**

9. IJH stimuleert een inclusief en intersectoraal beleid

De timing, zoals deze in dit beleidsplan is opgenomen, zal systematisch worden opgevolgd en geëvalueerd in het licht van bovenstaande prioriteiten. Om systematisch te kunnen rapporteren over

---

⁴ Bijlage 3: Organogram Integrale Jeugdhulp

de voortgang die wordt gemaakt met het beleidsplan, wordt jaarlijks door het team Integrale Jeugdhulp een werkingsverslag opgemaakt.

Dat werkingsverslag wordt elk jaar op het Managementcomité van februari besproken en wordt daarna voorgelegd aan de Adviesraad Integrale Jeugdhulp. Het wordt eveneens ter kennisgeving bezorgd aan de leden van de Commissie Welzijn, Volksgezondheid en Gezin van het Vlaamse Parlement.

Het voortgangsrapport zal ook te raadplegen zijn op de website www.wvg.vlaanderen.be/jeugdhulp/.

Daarnaast maakt het team Integrale Jeugdhulp jaarlijks een jaarplanning⁵ op voor de uitvoering van het Vlaamse beleidsplan. Deze jaarplanning houdt een verdere concretisering van acties, engagementen én evaluatiecriteria in.

Ook de reeds in te schatten budgettaire impact⁶ van het beleidsplan wordt door het team Integrale Jeugdhulp in kaart gebracht en gaandeweg geactualiseerd. Dit houdt een raming in van de kost van bepaalde actielijnen met het daarvoor aan te spreken budget.

Volgende jaarlijkse procesgang wordt vooropgesteld:

- bijsturing en actualisatie van het Vlaamse beleidsplan op basis van een bespreking op het Managementcomité in februari;
- concretisering van het beleidsplan in een jaarplanning met specifieke aandacht voor prioriteiten en bruikbare indicatoren voor evaluatie;
- explicitering van sectorale engagementen in (deel)convenanten die worden geïntegreerd in het bijgevoegde overzicht.

In 2010 wordt een grondige evaluatie en bijsturing van het Vlaamse beleidsplan gepland op basis van deze jaarlijkse evaluaties en twee extra bewegingen:

- een evaluatie van de regioplannen in de 6 regio's;
- een actualisering van de omgevingsanalyse.

---

⁵ Bijlage 4: Jaarplanning Integrale Jeugdhulp 2008

⁶ Bijlage 5: Vlaams Beleidsplan, budgettaire impact 2008-2012

Hoofdstuk 2: Vlaams actieplan

2.1. Inleiding

Aanpak

In dit actieplan worden de doelstellingen en acties van Integrale Jeugdhulp op korte en langere termijn vastgelegd. Daartoe zijn de decretale opdrachten vertaald in strategische doelstellingen (SD). Deze doelstellingen worden telkens ingeleid door de visie waarop ze zijn geënt. Elke strategische doelstelling wordt verder geconcretiseerd in operationele doelstellingen (OD). Daaronder worden tot slot de acties beschreven, nodig om die doelstelling te realiseren.

De eerste zes strategische doelstellingen zijn gericht op de cliënt in de jeugdhulp en op het rechtstreeks verbeteren van diens situatie en positie. De volgende vier strategische doelstellingen focussen op de interne werking van Integrale Jeugdhulp, namelijk op hoe Integrale Jeugdhulp zich organiseert en beleid voert.

Voor de uitvoering van de Vlaamse acties, zoals uitgewerkt in dit plan, wordt vaak hetzelfde proces gelopen. Om voldoende rekening te houden met de wisselwerking tussen het regionale en het Vlaamse beleidsniveau, ligt volgende aanpak er systematisch aan ten grondslag:

- het Managementcomité biedt de regio's Integrale Jeugdhulp een Vlaams implementatiekader aan. Dit zijn bijvoorbeeld een Vlaamse richtlijn of te gebruiken instrumenten (uniforme documenten, sjablonen (zoals voor de modulering), de signaallijst verontrustende opvoedingssituaties, enz);
- de regio's Integrale Jeugdhulp, meer bepaald de Beleidsmedewerker, het regioteam en de Regionale Stuurgroep, hanteren deze instrumenten. Hierbij houden zij rekening met de regionale situatie en eigenheid. De Regionale Stuurgroep stelt de bevindingen en ervaring met de regionale aanpak opnieuw ter beschikking van het Managementcomité;
- het Managementcomité neemt beleidsmatige beslissingen op basis van de synthese van de signalen en acties van de zes regio's.

Dit proces van communicatie en besluitvorming wordt ondersteund door het beleidsondersteuningsteam Integrale Jeugdhulp, de regionale teams Integrale Jeugdhulp en de inter-administratieve werkgroep waaraan alle administraties van de betrokken sectoren deelnemen.

Het spreekt vanzelf dat de eerder genoemde prioriteiten daarbij centraal zullen staan.

Het feit dat aandacht voor het cliëntperspectief niet aangeduid is als prioriteit in 2008, verhindert niet dat het permanent en bij alle acties aan bod zal komen.

Terminologie

Met de term "intersectoraal aftoetsen" wordt in dit plan bedoeld dat sectorale administraties tijdens het ontwikkelen van hun beleid nagaan wat de consequenties zijn van dit beleid voor de andere betrokken sectoren. Indien zich hier geen problemen voordoen, kan dat beleid sectoraal verder ontwikkeld worden. In het andere geval is bijsturing nodig.

Met de term "afstemmen" wordt in dit plan zowel het afstemmen van beleid tussen sectorale administraties onderling als het afstemmen van het sectorale beleid op het beleid van Integrale Jeugdhulp bedoeld. Het gaat hier om twee sporen die naast elkaar lopen.

Met de term "IJH" als uitvoerder van de acties in dit beleidsplan worden de vier actoren bedoeld die binnen het project aan procesondersteuning doen, met name de projectleider Integrale Jeugdhulp en zijn stafmedewerkers op Vlaams niveau en de Beleidsmedewerkers en hun stafmedewerkers op regionaal niveau. Afhankelijk van de inhoud van een actie, zal één van de vier actoren of zullen meerdere actoren samen de actie trekken. In het zog van deze trekker geldt IJH als een verzamelnaam. IJH kan er immers pas echt komen als het eigenaarschap ervoor door alle partners, naast IJH in eerste instantie door de sectorale administraties mee wordt opgenomen.

Het woord “cliënt” staat in dit plan voor “minderjarigen en hun ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken”.

2.2. Cliëntgerichte doelstellingen en acties

SD 1: IJH verbetert de toegankelijkheid van de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp en de crisisjeugdhulp, zodat de cliënt sneller gepaste hulp vindt en krijgt.

VISIE

Een meer toegankelijke jeugdhulp is één van de centrale doelstellingen van Integrale Jeugdhulp. Het kaderdecreet Integrale Jeugdhulp concretiseert het begrip toegankelijkheid in vijf dimensies: bekendheid, bereikbaarheid, beschikbaarheid, begrijpbaarheid en betaalbaarheid (art. 7, 1°). Integrale Jeugdhulp streeft hiermee naar een maximaal toegankelijke rechtstreeks toegankelijke en crisisjeugdhulp.

Zonder elke vraag naar jeugdhulpverlening verplicht toe te leiden naar de voorzieningen die “de brede toegang” aanbieden, geldt voor Integrale Jeugdhulp het zogenaamde “two steps-” model.

Dat betekent dat cliënten vlot de toegang tot de jeugdhulpverlening vinden via de brede toegang en dat ze daarna en maximaal via één verwijzing bij de aangewezen vervolghulp in of buiten het netwerk rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp terecht komen.

Wat het aanbod van de crisisnetwerken betreft geldt het subsidiair inzetten van de hulpprogramma's. Het zijn hulp- en dienstverleners die, geconfronteerd met een crisissituatie en nadat hun eigen hulpverlenende mogelijkheden zijn uitgeput, bij de meldpunten van de hulpprogramma's het inzetten van crisisjeugdhulpverlening kunnen aanvragen.

OD 1: IJH verbetert via intersectorale afstemming binnen de brede toegang de bereikbaarheid en beschikbaarheid van het rechtstreeks toegankelijk jeugdhulpaanbod.

Met brede toegang worden bedoeld: de Centra voor Leerlingenbegeleiding, de Centra voor Algemeen Welzijnswerk en de preventieve diensten van Kind en Gezin.

De netwerken Rechtstreeks Toegankelijke Jeugdhulp maken een “foto” van wat kwantitatief beschikbaar is aan brede toegang. Hun signalen over objectiveerbare tekorten, overlappingsen en afstemmingsnaden worden opgenomen binnen het sectorale (programmatische)beleid. Daartoe toetst de sectorale beleidsvoering de eigen ontwikkelingen en opties permanent intersectoraal af.

Acties

1.1. IJH maakt een globale kwantitatieve en kwalitatieve evaluatie van de bereikbaarheid en beschikbaarheid van het aanbod in de netwerken Rechtstreeks Toegankelijke Jeugdhulp over heel Vlaanderen. Het Managementcomité formuleert daarop geënte eerste intersectorale beleidsconclusies op Vlaams niveau met het oog op de versterking van het jeugdhulpaanbod (flexibilisering, hertekening aanbod, ...) (2008).

1.2. IJH gaat op basis van de eerste conclusies en de ervaringen met deze wijzigingen over tot een tweede meer verfijnde kwantitatieve evaluatie per netwerk, met oog voor de impact van de wijzigingen op de cliëntstromen (2009).

1.3. Het Managementcomité ontwikkelt na deze evaluatie een Vlaamse norm voor wat minimaal noodzakelijke beschikbaarheid en bereikbaarheid van de brede toegang per netwerk is (2009).

1.4. De sectorale administraties toetsen hun plannen voor uitbreiding of herschikking van het aanbod inzake de brede toegang intersectoraal af (2008-2012).

OD 2: IJH ontwikkelt instrumenten voor en ondersteunt voorzieningen in de kwaliteitsvolle uitbouw van de brede toegang op basis van het cliëntperspectief.

De Centra voor Leerlingenbegeleiding, de Centra voor Algemeen Welzijnswerk en de preventieve diensten van Kind en Gezin vormen samen de “toegangsdeur” van de netwerken Rechtstreeks Toegankelijke Jeugdhulp. Het is belangrijk dat deze diensten als onthaalpunten van het netwerk komen tot een grotere uitwisseling van informatie, een nauwere samenwerking en meer afstemming.

▪ **Acties**

- 2.1. Een externe partner ontwikkelt, met betrokkenheid van de actoren in de brede toegang, een zelfevaluatie-instrument op basis van intersectorale kwaliteitseisen (2008).
- 2.2. IJH onderzoekt de wenselijkheid om ook voor de andere jeugdhulpaanbieders (van de niet-brede toegang) analoge kwaliteitseisen en/of een zelfevaluatie-instrument te (laten) ontwikkelen (2009-2010).
- 2.3. IJH introduceert het gebruik van dit zelfevaluatie-instrument in de netwerken Rechtstreeks Toegankelijke Jeugdhulp, alsook van een meer globaal “draaiboek brede toegang” (2008).
- 2.4. IJH maakt een analyse van de resultaten uit de zelfevaluatie in de netwerken en distilleert daaruit beleidsaanbevelingen met het oog op de versterking van het jeugdhulpaanbod (2008).
- 2.5. Een externe partner ontwikkelt, met betrokkenheid van de actoren uit de netwerken Rechtstreeks Toegankelijke Jeugdhulp, een vaardigheidstraining (2008) en het Managementcomité biedt de hulpverleners in de netwerken deze vaardigheidstraining aan (2008-2009).
- 2.6. De sectorale administraties geven het zelfevaluatie-instrument en de vaardigheidstraining een plaats in hun eigen vormingsinitiatieven en –beleid. Ze moedigen hun voorzieningen aan tot gebruik en participatie (2008-2010).

OD 3: IJH werkt aan een betere bekendmaking van het jeugdhulpaanbod (brede toegang rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp en meldpunten crisis) bij ouders en minderjarigen en bij wie namens hen op zoek is naar jeugdhulp.

Netwerken maken gezamenlijk hun hulpaanbod bekend bij ouders, minderjarigen en bij wie namens hen op zoek is naar jeugdhulp.

▪ **Acties**

- 3.1. IJH maakt een inventaris en een analyse van wat er op het vlak van communicatie gebeurt in de netwerken, en distilleert daaruit beleidsaanbevelingen (2008).
- 3.2. IJH financiert communicatie-acties van netwerken Rechtstreeks Toegankelijke Jeugdhulp om het aanbod, onder regie van de Regionale Stuurgroep, beter bekend te maken (2008-2009).
- 3.3. IJH analyseert de bestaande sectorale communicatie(strategieën) en het Managementcomité ent hierop beleidsconclusies met betrekking tot gewenste (inter)sectorale ontwikkelingen (2009).
- 3.4. IJH gaat de haalbaarheid van één Vlaamse jeugdhulpdesk na en onderzoekt hoe deze kan ontwikkeld worden in overleg met alle relevante partners (Kinder- en Jongerentelefoon, Vlaams Informatiepunt Jeugd,...) (2009-2010).
- 3.5. IJH ontwikkelt een globaal communicatieplan voor de bekendmaking van de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp en de hulpprogramma's crisisjeugdhulp. Het plan bestaat uit een

meersporenbeleid zodat de verschillende doelgroepen bereikt worden. Het Managementcomité keurt dit plan goed (2010).

3.6. De sectorale administraties stemmen hun communicatiestrategie en de middelen voor communicatie op elkaar en op de globale en de netwerkaanpak af. Zij maken gebruik van een gemeenschappelijk logo (kwaliteitslabel) voor de brede toegang (2010).

3.7. Het Managementcomité beslist over bijkomende inspanningen inzake communicatie van het jeugdhulpaanbod naar (zeer) moeilijk te bereiken (multiculturele) doelgroepen (2010-2012).

OD 4: IJH ondersteunt jeugdhulpaanbieders in het omgaan met de diversiteit van de cliënten, met als doel het verbeteren van de begrijpbaarheid van het jeugdhulpaanbod.

Acties

4.1. De Vlaamse Regering vertaalt het recht op sociaal tolken en vertalen in een werkbaar besluit ter uitvoering van het decreet rechtspositie, rekening houdend met de evoluties binnen dit beleidsdomein (2008).

4.2. IJH maakt een overzicht van de huidige ingezette middelen met betrekking tot anderstaligheid en multiculturaliteit in de zes sectoren en van de mogelijkheden tot een (meer) efficiënte en afgestemde inzet ervan. Het Managementcomité vertaalt deze in een concreet plan van aanpak (2009).

OD 5: IJH waakt over het tijdig inzetten van modules diagnostiek in de netwerken Rechtstreeks Toegankelijke Jeugdhulp.

Acties

5.1. IJH inventariseert de feitelijke beschikbaarheid van het gemoduleerde (én het niet gemoduleerde) diagnostische aanbod en onderzoekt de toegankelijkheid ervan (bereikbaarheid, betaalbaarheid, bekendheid, bruikbaarheid), onder meer in de netwerken Rechtstreeks Toegankelijke Jeugdhulp (2008). Het Managementcomité trekt daar vervolgens, met een betere diagnostische praktijk voor ogen, beleidsconclusies uit (2009).

5.2. IJH onderzoekt de nood aan en de mogelijkheden van de uitbouw van (een) expertise(netwerk) rond diagnostiek (2009).

5.3. IJH onderzoekt de nood aan en de mogelijkheid van het aanbieden van een vorming rond diagnostiek voor hulpverleners (2009).

OD 6: IJH onderzoekt de betaalbaarheid van de jeugdhulp voor minderjarigen en ouders/opvoedingsverantwoordelijken.

Acties

6.1. IJH analyseert intersectoraal de kostprijs van rechtstreeks toegankelijke jeugdhulphulpverlening voor minderjarigen en ouders/opvoedingsverantwoordelijken (2009).

6.2. Het Managementcomité formuleert, rekening houdend met sectorale evoluties en specificiteiten, een plan van aanpak voor het (her)bepalen van de cliëntbijdrage(n) om zo de ongelijkheden voor minderjarigen en ouders/opvoedingsverantwoordelijken weg te werken (2010).

SD 2: IJH ondersteunt hulpverleners in het omgaan met “verontrustende situaties” zodat zij de meest aangewezen hulp inzetten.

VISIE

Het subsidiariteitsprincipe, zoals ingeschreven in het kaderdecreet Integrale Jeugdhulp en de gecoördineerde decreten van het Agentschap Jongerenwelzijn, impliceert dat vrijwillige hulp moet uitgeput worden voordat er - in geval van verontrusting - sprake kan zijn van een overgang naar justitiële hulp. Een veralgemeende toepassing van dit principe veronderstelt dat elke hulpverlener, en bij uitbreiding elke voorziening, geresponsabiliseerd wordt in het omgaan met verontrustende situaties.

Op het niveau van de hulpverleningsrelatie impliceert dit het samen met de betrokkene(n) nadenken over de concrete situatie en het samen zoeken naar een adequate oplossing.

Een verantwoordelijke hulpverlenerhouding in verontrustende situaties veronderstelt kennis van het beschikbare aanbod in de netwerken en van de bestaande procedures, inzicht in de rechtspositie van de betrokkene(n) en in de reikwijdte en grenzen van het beroepsgeheim. Het beleid van de voorziening speelt in dit alles een belangrijke ondersteunende en voorwaardenscheppende rol via haar kwaliteitsbeleid en een deontologisch kader.

Op netwerkniveau impliceert responsabilisering het voeren van een transparante communicatie over het beschikbare en inzetbare aanbod, het realiseren van hulpgarantie als een gedeelde verantwoordelijkheid en het maken van duidelijke afspraken. Het geheel van afspraken dat hieromtrent wordt gemaakt heeft tot gevolg dat de meest gepaste hulp op de meest verantwoorde wijze kan worden ingezet.

OD 7: IJH versterkt een intersectoraal afgestemde praktijk in het omgaan met verontrustende situaties.

▪ **Acties**

7.1. IJH ontwikkelt en introduceert een gebruiksvriendelijke, via webapplicatie te hanteren, signaallijst verontrustende opvoedingssituaties voor hulpverleners (2008).

7.2. IJH evalueert het gebruik van de signaallijst en het effect ervan op de hulpverlening (2009).

7.3. De netwerken maken afspraken over hoe ze omgaan met maatschappelijk noodzakelijk geachte hulp op basis van de richtlijn goedgekeurd door het Managementcomité en het Managementcomité formuleert hierop beleidsconclusies (2008-2009).

SD 3: De toegankelijkheid van de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp verbetert.

VISIE

Hoofdstuk VII van het kaderdecreet Integrale Jeugdhulp stelt de operationalisering in het vooruitzicht van een intersectorale toegangspoort. De toegangspoort is een orgaan dat onafhankelijk van de jeugdhulpaanbieders de buitengerechtelijke toegang organiseert tot alle niet-rechtstreeks toegankelijke modules en ze vervangt de bestaande toegangspoorten in de Bijzondere Jeugdbijstand en in het Vlaamse Agentschap voor Personen met een Handicap.

De toegangspoort moet er garant voor staan dat de beschikbare niet-rechtstreeks toegankelijke hulp enkel kan ingezet worden op grond van een kwaliteitsvolle, van het aanbod onafhankelijke indicatiestelling en dat ze prioritair wordt toegewezen aan diegenen die er het meest behoefte aan hebben.

Vanaf 2008 wordt het concept geconcretiseerd en wordt het migratiepad naar de toegangspoort uitgetekend. Het migratiepad bestaat uit een voorstel voor de overgang van de huidige naar de nieuwe situatie, met een inschatting van het aantal personeelsleden en de middelen die de administraties van de betrokken jeugdhulpsectoren in de nieuwe toegangspoort kunnen inzetten en

een plan voor de oprichting van twee flankerende organen: het adviesbureau jeugdhulp en de arbitragecommissie. Het adviesbureau jeugdhulp krijgt als basisopdracht het “consult maatschappelijke noodzaak”. Het adviesbureau is een verplichte buffer tussen de buitengerechtelijke en de gerechtelijke hulp. De arbitragecommissie is het orgaan dat finaal beslist over de overgang van de buitengerechtelijke naar de gerechtelijke jeugdhulp.

OD 8: IJH creëert, onder impuls van de intersectorale stuurgroep toegangspoort en de kabinetten, efficiënte en effectieve structuren en instrumenten om de intersectorale toegang tot de meeste ingrijpende vormen van jeugdhulp te organiseren.

Het voorbereiden en installeren van de intersectorale toegangspoort is een omvangrijk proces. Voor de ontwikkelingen binnen de vier hieronder opgenomen acties zal permanent overlegd worden met alle actoren (politiek verantwoordelijken, sectorale administraties, koepels, Adviesraad, vakbonden,...) De verantwoordelijkheid voor het bewaken van de voortgang ligt bij de vermelde stuurgroep en de kabinetten.

▪ **Acties**

8.1. IJH ontwikkelt een intersectoraal gevalideerd D-document (2008) en komt tot samenwerkingsafspraken in de netwerken Rechtstreeks Toegankelijke Jeugdhulp met betrekking tot het gebruik van dit D-document (2009).

8.2. IJH werkt, met externe ondersteuning, een operationeel model voor de intersectorale toegangspoort uit (alle aspecten van indicatiestelling en toewijzing, met inbegrip van de bij een aanmelding aan te leveren diagnostiek) (2008).

8.3. De stuurgroep toegangspoort regelt parallel aan de implementatie van de intersectorale toegangspoort, ook de overgang van de buitengerechtelijke naar de gerechtelijke jeugdhulp (via onder meer de intersectoraal toegankelijke arbitragecommissie). Er wordt hierbij rekening gehouden met de opdrachten van het “Adviesbureau jeugdhulp” en de “Vertrouwenscentra Kindermishandeling” (2008-2010).

8.4. IJH werkt, met externe ondersteuning, het migratiepad naar de intersectorale toegangspoort uit (behelst alle organisatorische en personele aspecten) (2008).

8.5. Het Managementcomité beslist over het onderscheid van de typemodules en weesmodules (2008-2009).

8.6. IJH past bestaande regelgeving aan en ontwikkelt, waar nodig, nieuwe regelgeving en legt zo de juridische basis voor de intersectorale toegangspoort (2008-2009).

8.7. De (teams van de) intersectorale toegangspoort wordt(en) geïnstalleerd (2010).

SD 4: De coördinatie en de continuïteit van de jeugdhulp verbetert, zodat de garantie op jeugdhulp voor de cliënt toeneemt.

VISIE

De netwerken Rechtstreeks Toegankelijke Jeugdhulp hebben onder meer de opdracht om de coördinatie van de rechtstreeks toegankelijke hulp te organiseren en de continuïteit van die hulp te bewaken. Samenwerking tussen voorzieningen biedt hier extra kansen. Zo zijn er cliëntsituaties die vanwege hun complexiteit en/of omwille van de betrokkenheid van verschillende dienst- en hulpverlenende instanties vragen om specifieke vormen van samenwerking tussen de betrokken diensten en/of hulpverleners.

OD 9: IJH ondersteunt samenwerkings- en verwijzingspraktijken in functie van een continu hulpverlenerstraject voor de cliënt.

Acties

9.1. IJH ontwikkelt regionale praktijkrapporten over de wijze waarop de netwerken Rechtstreeks Toegankelijke Jeugdhulp de continuïteit in de jeugdhulp kunnen concretiseren via een kwaliteitsvolle verwijzings- en samenwerkingspraktijk (2009).

9.2. IJH analyseert deze rapporten en werkt een Vlaams plan van aanpak uit voor het verder realiseren van continuïteit in de jeugdhulp (2009).

9.3. IJH maakt een Vlaams rapport over een visie op en de nood aan trajectbegeleiding. Dit rapport is afgestemd op de acties met betrekking tot continuïteit (2009).

OD 10: IJH ontwikkelt en stemt diverse modellen van hulpcoördinatie voor (complexe) cliëntsituaties op elkaar af.

Acties

10.1. De regio's IJH krijgen middelen om in overleg met de provincies externe ondersteuning te installeren voor een aantal complexe cliëntdossiers in hun regio (2008-2009).

10.2. IJH ontwikkelt regionale praktijkrapporten over de wijze waarop deze middelen worden ingezet en over welke methodieken zijn ontwikkeld voor de coördinatie van de hulp (2009).

10.3 IJH analyseert deze rapporten en werkt een Vlaams plan van aanpak uit voor het verder ontwikkelen van hulpcoördinatie (ondermeer verwijspraktijk, cliëntoverleg, ..), rekening houdend met de relevante partners (OCMW's,...) en evoluties (therapeutische projecten,...) ter zake (2009).

OD 11: IJH analyseert de effecten van de meerderjarigheid op de vraag naar hulp (en de overgang van hulp).

Actie:

11.1. IJH brengt de problematiek van de leeftijdsgroep van 16- en 17- jarigen met betrekking tot de overgang naar volwassenenhulp over de sectoren heen in kaart. IJH analyseert de aansluitingsproblemen tussen de hulpverlening aan minderjarigen en de hulpverlening aan meerderjarigen. Op basis van deze analyse formuleert IJH beleidsadviezen (2010).

SD 5: De mogelijkheden tot afstemming tussen vraag en aanbod in de jeugdhulp nemen toe.

VISIE

Het Managementcomité heeft als opdracht om intersectorale afstemming en samenwerking te realiseren. Dit gebeurt op basis van gegevens over vraag en aanbod in de jeugdhulp, een inventaris van de lacunes en overlappings in die verhouding en een overzicht van de knelpunten in afstemming (art. 39, §2 en art. 40, §2).

Deze analyses gebeuren best aan de hand van intersectoraal vergelijkbare cijfers over het aanbod en intersectoraal vergelijkbare cliëntgegevens (art. 33 en 34 decreet Integrale Jeugdhulp).

Het Managementcomité wil haar advies en beleid met betrekking tot een toename en een optimale spreiding van aanbod dan ook baseren op intersectoraal hanteerbare indicatoren en programmatienormen. Er wordt hiervoor samengewerkt met de meest geschikte partners in

Vlaanderen, zoals het kenniscentrum van het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, de provinciebesturen, ...

Het vergaren van intersectoraal uniforme cijfergegevens gebeurt maximaal op grond van de bestaande sectorale systemen. Omdat deze systemen echter bijzonder heterogeen zijn, kan deze piste slechts op lange termijn vruchten afwerpen. Daarom wordt ook aan de inmiddels vrijwel afgeronde modulering een minimale maandelijkse registratie gekoppeld. Gaandeweg kunnen beide pistes elkaar ontmoeten.

OD 12: IJH genereert intersectoraal vergelijkbare gegevens rond vraag en aanbod.

- **Acties**

12.1. IJH maakt, met externe ondersteuning, een grondige analyse van de bestaande sectorale registratiesystemen (2008). Dit resulteert in de afbakening van een set van intersectoraal vergelijkbare parameters aangaande vraag en aanbod (2008). IJH doet op basis hiervan, met externe ondersteuning, een voorstel voor de ontwikkeling van een intersectoraal uniforme registratiemethodiek, gelinkt aan de bestaande systemen (2010).

12.2. IJH organiseert in een proefproject voor de Centra voor Algemeen Welzijnswerk en de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning een minimale modulegebonden registratie van het aantal hulpvragen en de wachttijden waarop die hulpvragen stuiten (2008-2009).

12.3. IJH realiseert een intersectoraal en interregionaal uniforme registratie van de bezettingsgraad van de netwerken voor crisisjeugdhulp, van de aard van de problemen die bij die netwerken worden aangemeld en van het hulpaanbod waarmee die problemen kunnen worden beantwoord, zodat een betere afstemming van het crisisjeugdhulpaanbod op de noden van cliënten mogelijk wordt (2008-2009).

12.4. Een externe partner gaat de haalbaarheid na van de uitbouw van een intersectoraal (en interregionaal) bruikbaar instrument voor het meten van de efficiëntie en de effectiviteit in de jeugdhulp (2008). Afhankelijk van de resultaten van dit onderzoek wordt er een nieuw onderzoek uitbesteed voor de uitwerking van een meetinstrument (2009).

12.5. De sectorale administraties leveren, zoals voorzien in de omgevingsanalyse van de regioplannen IJH, meer intersectoraal vergelijkbare cijfergegevens aan de regio's IJH aan (zowel voor het onderdeel brede als voor het onderdeel directe omgeving) (2009).

OD 13: IJH bouwt verder aan de transparantie van het hulpaanbod door middel van de modulering.

- **Acties**

13.1. IJH verschaft op een gebruiksvriendelijke manier toegang tot de databank modulering via een publiek toegankelijke website. Daarbij wordt afgestemd met vergelijkbare initiatieven zoals de Interprovinciale Sociale Kaart (2008).

13.2. IJH verzamelt via een bottom-up feedbackronde opmerkingen van jeugdhulpwerkers bij de inhoudelijke kwaliteit van de modules, om zo te komen tot een verbetering van de werkbladen modulering, de typemodules en individuele modules (2008).

13.3. IJH evalueert stelselmatig de databank modulering met de voorziene werkbladen. IJH stemt vergelijkbare typemodules intersectoraal steeds meer op elkaar af (bijvoorbeeld thuisbegeleiding). De betrokken sectorale administraties en experts uit het werkveld dragen daartoe bij (2008-2010).

OD 14: IJH ontwikkelt in heel Vlaanderen intersectorale hulpprogramma's die hulp garanderen in crisissituaties.

De Vlaamse overheid garandeert crisishulp voor alle minderjarigen die in Vlaanderen verblijven. Crisishulp bestaat uit een onmiddellijke en aangepaste interventie in geval van een crisis. Door deze snelle en adequate reactie kan meer ingrijpende hulp voorkomen worden. Daarom zorgt de Vlaamse overheid voor een continue bekendmaking van de hulpprogramma's crisishulp die subsidiair worden ingezet. Hulpprogramma's crisis ondersteunen professionele aanmelders binnen en buiten de jeugdhulp. Crisiswerkers werken participatief met alle betrokkenen.

▪ **Acties**

14.1. IJH ontwikkelt hulpprogramma's crisishulp die het hele grondgebied van Vlaanderen en Brussel omvatten conform de modaliteiten vastgelegd in het convenant (2008-2009).

14.2. IJH brengt halfjaarlijks verslag uit bij het Managementcomité over het bereik, het gebruik en de prestatie van deze hulpprogramma's. Het Managementcomité evalueert op basis daarvan de initiatieven inzake crisisjeugdhulp, met inbegrip van de financiële modaliteiten en sectorale engagementen (2008-2009).

14.3. Een externe partner werkt een vaardigheidstraining uit voor de hulpverleners in de crisisjeugdhulp (2008) en het Managementcomité biedt deze vaardigheidstraining aan voor medewerkers die in de hulpprogramma's crisispermanentie en crisisinterventie opnemen (2008-2009).

14.4. De sectorale administraties geven de vaardigheidstraining een plaats in hun eigen vormingsinitiatieven en –beleid. Ze moedigen hun voorzieningen aan tot participatie (2008-2010).

OD 15: IJH ontwikkelt in heel Vlaanderen intersectorale hulpprogramma's die hulp garanderen voor specifieke doelgroepen met een complexe problematiek (complexe cliëntdossiers of knelpuntendossiers).

▪ **Acties**

15.1. IJH verzamelt informatie over de nood aan hulpprogramma's voor specifieke doelgroepen en ent daar voorstellen op voor de ontwikkeling van Vlaamse en/of (sub)regionale hulpprogramma's (2009).

15.2. IJH stemt daarbij de eigen acties af op lopende intersectorale hulpprogramma's (STENT⁷, outreach BJB – Psychiatrie, ...) (2009).

SD 6: Er is een cliëntgerichte en kwaliteitsvolle ethisch-deontologisch praktijk voor samenwerking in de jeugdhulp.

VISIE

Samenwerking in de jeugdhulpverlening veronderstelt een zeer diverse maar tevens ethisch verantwoorde uitwisseling van informatie. Meerdere wettelijke bepalingen zijn, naast het belang van cliënten en het opzet van hulpverlening, belangrijke elementen voor het creëren van een ethisch kader voor het afwegen van (tegenstrijdige) waarden en belangen.

⁷ STENT is een project dat in de eerste plaats de mogelijkheden van een intensieve, concrete samenwerking tussen het Agentschap Jongerenwelzijn, de Centra Geestelijke Gezondheidszorg en de Kinder- en Jeugdpsychiatrie bevordert en concreetiseert.

OD 16 : IJH ontwikkelt een richtinggevend ethisch-deontologisch kader met betrekking tot de uitwisseling van gegevens.

▪ **Acties**

16.1. IJH ontwikkelt een visie op situaties waarin hulp maatschappelijk noodzakelijk wordt geacht en verduidelijkt (zowel ethisch als juridisch) het bestaande deontologische kader voor uitwisseling van informatie. Indien nodig en gewenst wordt hieromtrent ook vorming voorzien (2008-2009).

16.2. IJH draagt vanuit zijn praktijk en ervaring bij tot de totstandkoming van het decreet betreffende het platform voor gezondheids- en welzijnsinformatie (2008-2009).

2.3. Ondersteunende doelstellingen en acties

SD 7: IJH voert een (cliënt)participatief beleid.

VISIE

Het decreet betreffende de Integrale Jeugdhulp stelt dat “de jeugdhulp zich voltrekt in dialoog en in volwaardig partnerschap met de personen tot wie de jeugdhulp zich richt.” (art. 7.4^o). Hetzelfde decreet bepaalt de minimale samenstelling van respectievelijk de Adviesraad en de Regionale Stuurgroep en voorziet in een vertegenwoordiging van minderjarigen en ouders in deze twee organen (art. 36 en art.46).

Integrale Jeugdhulp heeft als opdracht te werken aan structurele cliëntparticipatie op macroniveau (of beleidsniveau). Dit gebeurt door het inbrengen van het cliëntperspectief via enerzijds de vermelde vertegenwoordiging van minderjarigen en ouders/opvoedingsverantwoordelijken in de structuren van Integrale Jeugdhulp en anderzijds het uitvoeren van een cliënttoets op fundamentele beslissingen binnen Integrale Jeugdhulp. Bijkomend kan Integrale Jeugdhulp participatie stimuleren in de hulpverlening op micro- en mesoniveau. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt in de praktijk bij de betrokken sectorale administraties, voorzieningen en hulpverleners. Maar ook (intersectorale) initiatieven van het Managementcomité, de Adviesraad of een Regionale Stuurgroep kunnen daarop ingrijpen.

Voor minderjarigen en ouders is een belangrijke realisatie op dit vlak in elk geval het decreet rechtspositie van de minderjarige in de Integrale Jeugdhulp. Het creëert immers op macroniveau een kader voor het tot stand brengen van een meer participatieve hulpverlening op micro- en mesoniveau.

OD 17: IJH versterkt de stem van de cliënt op macroniveau en zoekt mee naar oplossingen voor het vervullen van de randvoorwaarden voor structurele cliëntparticipatie.

Acties

17.1. IJH onderzoekt welke incentives en specifieke aanpak mogelijk zijn om cliëntvertegenwoordigers te ondersteunen in hun participatie aan de structuren van IJH (2008).

17.2. IJH ondersteunt de vertegenwoordigers van minderjarigen en ouders/opvoedingsverantwoordelijken in de Regionale Stuurgroepen en de Adviesraad gericht, en dat in overleg met de organisaties die hen afvaardigen (2008-2012).

17.3. IJH bundelt op Vlaams niveau de bestaande adviezen, informatie, know-how en ervaringen rond het inbrengen van het cliëntperspectief (Kinderrechtencommissariaat, Vlaams netwerk van Verenigingen waar Armen het woord nemen, Vlaamse Scholierenkoepel, Vlaams Minderhedencentrum, ...). IJH integreert deze informatie in haar werking en ontwikkelt structurele contacten met ter zake relevante partners zoals cliënt- en gebruikersverenigingen (2008-2012).

17.4. IJH werkt een “cliënttoets” uit en past deze toe op elke fundamentele Vlaamse beslissing binnen het IJH-implementatieproces (2009-2010).

17.5. IJH organiseert een studiedag rond cliëntparticipatie als mogelijke aanzet tot verdere acties en initiatieven terzake (2008).

17.6. IJH gaat na op welke wijze bij het inbrengen van het cliëntperspectief beter kan ingespeeld worden op of meer rekening kan worden gehouden met de (culturele) diversiteit van de cliënt (2010).

OD 18: IJH ondersteunt jeugdhulpaanbieders in het participatief werken op micro –en mesoniveau.

▪ **Acties**

18.1. IJH stimuleert waar mogelijk initiatieven die een participatieve begeleidershouding in de jeugdhulpverlening versterken (2008-2012).

18.2. De sectorale administraties en de voorzieningen wisselen know-how en good-practices betreffende cliëntparticipatie uit. IJH ondersteunt dit gebeuren actief (2009-2012).

SD 8: IJH communiceert kwaliteitsvol naar haar partners.

VISIE

Integrale Jeugdhulp beoogt een betere samenwerking tussen de verschillende sectoren die jeugdhulp bieden. Communicatie is een strategisch instrument om die samenwerking te ondersteunen.

De knelpunten in de communicatiepraktijk van de voorbije jaren tonen dat de volgende accenten belangrijk zijn: het opbouwen van goede en drempelverlagende relaties met alle betrokkenen, het organiseren van transparante, efficiënte en interactieve informatiestromen, het voeren van een meer proactieve communicatiepolitiek om een draagvlak te creëren, het uitwerken van een communicatiebeleid en het streven naar voldoende middelen en mankracht om dit allemaal waar te maken.

OD 19: IJH stemt zijn communicatie af op de verwachtingen en de noden van de diverse partners.

▪ **Acties**

19.1. IJH optimaliseert het gebruik van regionale en Vlaamse nieuwsbrieven en actualiseert de informatie op de website www.wvg.vlaanderen.be/jeugdhulp/ (2008-2009).

19.2. IJH werkt een globaal communicatieplan uit op Vlaams niveau. Het plan voorziet ook in de mogelijkheid om de verschillende acties te evalueren (onder meer naar effectiviteit) (2008).

19.3. IJH voert een actieve politiek inzake het bekendmaken en promoten van goede praktijken die verband houden met de opdrachten van IJH (2008-2009).

19.4. Het Managementcomité zorgt voor een op elkaar afgestemde communicatie over IJH door de sectorale administraties, het beleidsondersteuningsteam en de regioteams IJH, ook door duidelijke (sectorale) engagementen vast te leggen met betrekking tot inzet van personeel en middelen (2009).

SD 9: IJH stimuleert een inclusief en intersectoraal beleid.

VISIE

In het kaderdecreet Integrale Jeugdhulp wordt zowel aan het Managementcomité (art.41) als aan de Regionale Stuurgroepen (art.45) expliciet de opdracht gegeven om intersectorale afstemming en beleidsvoering te stimuleren. De Regionale Stuurgroepen hebben tevens de opdracht om na te gaan of beleidsintenties van jeugdhulpaanbieders of lokale besturen compatibel zijn met het regioplan.

Integrale Jeugdhulp is actief afstemmend en verbindend aanwezig tussen de diverse actoren en initiatiefnemers binnen het brede terrein van ondersteuning en hulpverlening aan kinderen en jongeren.

Afstemming wordt permanent gezocht op inhoudelijk en op organisatorisch vlak. Vertrekkende vanuit het uitgangspunt dat een gezamenlijk proces noodzakelijk is om te evolueren naar gedeelde betekenissen, is het streven naar méér efficiëntie in de eigen overlegstructuren en naar afstemming met andere overlegstructuren een belangrijke focus.

OD 20: IJH ontwikkelt duidelijke processen om systematisch relevante beleidssignalen te (kunnen) capteren

Acties

20.1. Het Managementcomité concretiseert en expliciteert de rol en positie van de Regionale Stuurgroepen, de Beleidsmedewerkers en het team IJH in transparante procedures (2008).

20.2. IJH verzamelt en synthetiseert systematisch adviezen vanuit de zes regio's IJH, koppelt hier een beleidsadvies aan en legt dit aan het Managementcomité voor (2008-2012).

20.3. IJH gaat over tot een tussentijdse evaluatie van de uitvoering van de regioplannen en het Vlaamse beleidsplan IJH en het Managementcomité keurt de bijgestuurde plannen goed (2010).

20.4. (Een delegatie van) het Managementcomité komt minstens jaarlijks samen met een vertegenwoordiging van de Regionale Stuurgroepen (2008-2012).

OD 21: IJH ondersteunt structurele samenwerking tussen de sectorale administraties.

De betrokken Vlaamse sectorale administraties werken actief, sectoroverschrijdend en intersectoraal samen zodat in de vijf komende jaren een merkelijke (meetbare) verbetering van de jeugdhulp concreet gerealiseerd wordt. Zij moedigen via concrete beleidsinitiatieven intersectorale samenwerking aan bij de door hen gesubsidieerde jeugdhulpvoorzieningen. Hiertoe stemmen de 6 betrokken administraties hun sectorale beleid op elkaar af.

Acties

Procesmatig

21.1. IJH inventariseert (bilaterale) intersectorale samenwerkingsvormen en heeft er oog voor bij het ontwikkelen van de eigen acties (2008-2012).

21.2. De sectorale administraties en IJH versterken hun samenhang en samenwerking. Dit gebeurt onder andere door systematisch overleg te plegen binnen de interadministratieve werkgroep IJH (2008-2012).

21.3. IJH pleegt jaarlijks overleg met de representatieve organisaties en de steunpunten (2008-2012).

21.4. De sectorale administraties maken mankracht en middelen vrij of krijgen deze toegewezen voor de realisatie van deze doelstelling (2008-2012).

Inhoudelijk

21.5. De sectorale administraties gaan systematisch na welke de gevolgen zijn van nieuwe sectorale ontwikkelingen voor andere sectoren en voor het geheel van de jeugdhulpverlening. IJH ontwikkelt onder Vlaamse aansturing een instrument, de "IJH-toets", om afstemming tussen het beleid van de verschillende sectorale administraties te faciliteren (2008).

21.6. De sectorale administraties wijzigen sectorale regelgeving om deze in overeenstemming te brengen met of om uitvoering te geven aan het integrale jeugdhulpbeleid. Een voorbeeld hiervan is het inschrijven in de sectorale regelgeving van cliëntparticipatie als basisprincipe (2009).

21.7. Het Managementcomité zorgt ervoor dat in sectorale uitbreidingsevoluties een intersectorale (lokale en regionale) samenwerking en afstemming als cruciale voorwaarde voor mogelijke erkenning en subsidiëring van voorzieningen geldt. Het Managementcomité verdiept en verbreedt intersectorale samenwerking en afstemming als een intersectorale kwaliteitseis, zodat voorzieningen hierop kunnen doorgelicht worden (2010).

21.8. Het Managementcomité zorgt ervoor dat de verantwoordelijkheid voor het realiseren van IJH wordt ingeschreven in sectorale beleidsplannen en beheersovereenkomsten, en dat als een geconcretiseerd engagement (2010).

21.9. IJH stelt wijzigingen van sectorale regelgeving en subsidiëring voor om geïntegreerd te kunnen werken en combinaties van hulp te kunnen aanbieden, om zo flexibele jeugdhulpverlening mogelijk te maken (2010).

21.10. De sectorale administraties en IJH gaan na wat de gevolgen zijn van het integrale jeugdhulpbeleid voor het kwaliteitsbeleid van de sectoren en waar nodig wordt de sectorale regelgeving aangepast (cf. intersectorale kwaliteitseisen brede toegang (OD 2), verwijzing en doorverwijzing (OD 9 en 10)) (2010).

21.11. In overleg met IJH bepaalt het Intern Verzelfstandigd Agentschap Inspectie hoe het toezicht op de opdrachten van de voorzieningen in uitvoering van de decreten IJH en het Vlaamse beleidsplan wordt toegepast (cf. zelfevaluatie-instrument (OD 2) en decreet Rechtspositie van de minderjarige (OD 24)) (2009-2012).

OD 22: IJH ondersteunt structurele samenwerking met relevante provinciale, regionale en lokale initiatieven.

▪ Acties

22.1. IJH volgt de uitvoering op van het convenant tussen de Vlaamse overheid en de provincies/Vlaamse Gemeenschapscommissie en pleegt in dit kader jaarlijks overleg met de provinciebesturen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (2008-2012).

22.2. IJH onderhoudt op Vlaams niveau regelmatige contacten met Lokaal Sociaal Beleid, Jeugd Informatie Punt, administraties in het kader van de opvoedingsondersteuning, werkingen kansarme jeugd, straathoekwerk, ...om zo tot afstemming op het terrein te komen tussen deze initiatieven en IJH (2009).

OD 23: IJH streeft naar maximale afstemming tussen de eigen acties en die van andere overheden en beleidsdomeinen.

▪ Acties

23.1. IJH volgt projecten en ontwikkelingen binnen het beleidsdomein onderwijs op, zoals spijbelen en leerzorg, met het oog op afstemming op de eigen acties (2010).

23.2. IJH onderzoekt, in overleg met de betrokken bevoegde instanties, de positionering en de rol binnen IJH van het buitengewoon onderwijs en van de MPI'S van het Gemeenschapsonderwijs (2010).

23.3. IJH zorgt, in afstemming met Zorg en Gezondheid, voor een maximaal passende en flexibele hulpverlening aan bijzondere doelgroepen. Daartoe wordt overlegd met de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid (residentiële kinderpsychiatrische afdelingen en de units voor intensieve behandeling, forensische Geestelijke Gezondheidszorg voor jongeren) en Justitie (2010).

23.4. IJH informeert de opleidingscentra (Hogescholen, Centra voor Volwassenenonderwijs, Universiteiten, Vormingscentra) over de ontwikkelingen binnen IJH, met het oog op integratie ervan in hun curricula (2009).

SD 10: IJH ondersteunt de implementatie van het decreet rechtspositie van de minderjarige.

VISIE

Het decreet rechtspositie van de minderjarige in de Integrale Jeugdhulp is sinds 1 juli 2006 van kracht. De inwerkingtreding en implementatie van dit decreet wordt sinds 2004 voorbereid, begeleid en gecoördineerd via een drieluik van activiteiten, namelijk informatie, vorming en procesondersteuning. Het realiseren van rechten in de jeugdhulpverlening en het tot je recht komen in de hulpverlening gaat immers over meer dan het maken van een klare rechtspositieregeling. Het impliceert dat ouders, opvoedingsverantwoordelijken en minderjarigen vooreerst voldoende geïnformeerd worden over hun rechten in de hulpverlening. Daarnaast veronderstelt dit in hoofde van hulpverleners voldoende kennis en inzicht in het decreet, een cultuur van dialoog en partnerschap met cliënten en de mogelijkheid tot ervaringsuitwisseling met andere voorzieningen.

Een aantal artikels van het decreet rechtspositie van de minderjarige vragen nog een nadere uitwerking, namelijk het recht op informatie en duidelijke communicatie (art. 12), het recht op bijstand (art. 24) en het recht op een vrij besteedbaar bedrag (art. 26). Door de betrokken sectorale administraties werd een begin gemaakt van legistische aanpassingen van de sectorale regelgeving. Deze werkzaamheden worden afgerond in 2008.

OD 24: IJH ondersteunt de bekendmaking en de uitvoering van het decreet rechtspositie van de minderjarige.

Acties

24.1. IJH zorgt ervoor dat de informatie over het decreet beschikbaar is en permanent wordt geactualiseerd, aangevuld en verspreid. Dit betreft onder meer de brochures voor minderjarigen, ouders en opvoedingsverantwoordelijken, de werkmap voor voorzieningen en de website www.rechtspositie.be (2008-2012)

24.2. IJH organiseert vorming over het decreet voor deelnemers uit het werkveld en de administraties (2008-2009).

24.3. Het Managementcomité ziet toe op de vereiste nadere uitwerking van het decreet in uitvoeringsbesluiten (2008-2009).

24.4. IJH evalueert het decreet Rechtspositie, met name wat de toepassing van de principes in de praktijk betreft, en neemt, wanneer nodig, bijkomende initiatieven om het decreet te realiseren (2009).

Lijst van de bijlagen

1. Convenant Integrale Jeugdhulp
2. Advies van de Adviesraad Integrale Jeugdhulp m.b.t. Ontwerp Vlaams beleidsplan Integrale jeugdhulp 2008-2012.
3. Organogram Integrale Jeugdhulp
4. Jaarplanning Integrale Jeugdhulp 2008
5. Budgettaire impact van het Vlaamse beleidsplan Integrale Jeugdhulp